

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

ק.

עין משפט
נר מצוה

ע"א א מ"י פ"י מהל' שפירא הלכה ה' סמג
ע"א פ"י טו"ש"ע ח"מ ס' טו סעף ו'
פ ב מ"י פ"י מהל' חובל ומזיק הלכה י'א ועין
בשגות ובמ"מ סמג ע"א
ע טו"ש"ע ח"מ ס' שפ' סעף א'
פא ג ד מ"י פ"י מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג
ע"א פ"י טו"ש"ע ח"מ ס' טו סעף ג'
פב ה מ"י פ"י מהל' כלאים הלכה ז סמג
לאוין רפ טו"ש"ע י"ד ס' ר"ז סעף ז'
מ"י פ"י מהל' חובל ומזיק הלכה י'א ועין
בשגות ובמ"מ סמג ע"א
ע טו"ש"ע ח"מ ס' שפ' סעף א'

מוסף רש"י

בית חיייהם. ללמוד
הם, חוקות ומורות מבני
בשרים דקרא (ב"מ ל').
דדאין דינא דגרמי.
הוא המעשה ממנו צדו
ופרעו נבעל דין (בכורות
כח). הרי זה קידוש.
לשון פן חוקש (דברים
כג) אסר מבואר צדו
ומצוה לשלם (יבמות ג').
מחיצת הכרם. שממך
לשדה הלגן של מצור
(ב"ב ב').

בית חיייהם. ס' תלמוד תורה: ציקור חוליס וקבורה. פרכין צאלו
מציאות צ"מ ל: היינו גמילות חסדים ומוקי לה ציקור חוליס צנן גילו ונטול
אחד מששים בחלו וקבורה צוקן ואינו לפי כבודו ואפילו הכי חייב:
שנשא ונסן ציד. וזכה את החייב שהיה לו משכון למלוה ממנו ונטול

HebrewBooks.org © Mazonim Publishers. No commercial use allowed.

בית חיייהם את הדרך זו גמילות חסדים ילכו
זו ביקור חולים בה זו קבורה את המעשה זה
הדין אשר יעשוין זו לפנים משורת הדין ריש
לקיש אחוי ליה דינא לרבי אלעזר אמר
מעליא הוא אמר ליה "חזי דעלך קא סמכינא
א"ל כי סמכת עלי מאי למימרא דאי משתבח
בישא בעינא לאיחלופי לך והא את הוא
דאמרת רבי מאיר הוא ^אדדאין דינא דגרמי
מאי לאו ר' מאיר ולא סבירא לן בוותיה א"ל
לא ר' מאיר יוסבירא לן בוותיה הו רבי
מאיר אילימא רבי מאיר (ר' ל' ב' פ' סימן)
דתנן ^בגזן את הדין וזכה את החייב חייב
את הזכאי טימא את הטהור טיהר את הטמא
מה שעשה עשוי וישלם מביתו הא איתמר עלה אמר רבי אילעא אמר רב
יהוא שנטל ונתן ביד אלא הא ר' מאיר דתנן לצבוע לו אדום וצבעו שחור
שחור וצבעו אדום ר' מאיר דתנן לצבוע לו דמי צמרו התם קא עביד בידים אלא
הא ר' מאיר דתנן ^גהמסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו הרי זה קידש
וחייב התם גמי קא עביד בידים אלא הא ר' מ' דתנא ^דמחיצת הכרם שנפרצה
אומר

לפנים משורת הדין עבר בדתני (רב יוסף) והודעת להם וגו'.
והך ברייתא מייתי נמי בפרק אלו מציאות (צ"מ דף ל:)
גבי זקן ואינו לפי כבודו ורבי ישמעאל בר' יוסי לפנים משורת הדין
עבד דתני כו' אצל צוקן פרק האומנים (שם דף פג.) גבי רבה בר

רב הוה דשקלינהו לגלמייהו דהנהו
שקולאי לא מייתי לה אלא מייתי למען
חלך דדך טובי' ומפ' ר"י מאורליי"ש
ללא שייך לפנים משורת הדין אלא
בדבר שאחרים חייבין וזה פטור כמו
רבי חייא דהכא ור' ישמעאל ברבי
יוסי צאלו מציאות (שם דף ל:). אצל
בהאיא דרבה בר רב הוה אין חילוק
בינו לבין אחרים ואין נראה בדפסק
אלו מציאות (שם דף קד: ושם) אמר
דעבד לפנים משורת הדין גבי הא
[דאזוה] דשמואל אשכחניהו להנך חמרי
במדברא אהדיניהו למרייהו לבתר
מריסר ירחי שטא ובהאיא פטרי
כ"ע וי"ל דהנהו שקולאי לא שייך
לפנים משורת הדין כיון שעשו לו
הזקק גדול בפשיעה ששיכרו לו חבית
של יין: **אחוי דינא דר' אלעזר.**
אכתי הוה צריך למיגמר דאי לא הוה
צריך למיגמר לא היה מחויב כדמשמע
גבי ר' חייא דעבד לפנים משורת
הדין והא דקאמר ^א(מר) חזי דעלך
קסמיכנא אפילו לא אמר הוה מחייב
כמו ר' חייא דלע"ג דלא אמרה ליה הוה מחייב אי לאו משום דלא הוה צריך למילף ורב אלפס כתב דלעולם לא מחייב עד שיאמרו לו:
טימא את הטהור. אע"ג דאמר בהניקין (גיטין דף נב:) המטמא והממעה והממסך בשוגג פטור הכא אית ליה לחיובי אע"ג דשוגג
הוא מההיא טעמא דמחייב התם במוזיל למי"ד היקק שאין ניכר לא שמה היקק כדי שלא יאה כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו
של חבירו הכא נמי חייב כדי שידקדק צדין יפה ולמ"ד נמי שמה היקק ושוגג פטור כדי שידעו הכא חייב דליכא למיחש להכי דאפילו
טיהר את הטמא ועירבו עם פירותיו ליכא למיחש שמה אח"כ לא יודיענו שהן טמאים דכיון שדיין זה חכם ובעל הוראה ודאי יודיענו:
טיהר את הטמא מה שעשה עשוי וישלם מביתו. א"ל ליישב במה את הטמא צבוע עיניו אלא כשעירבו עם פירותיו כדמפרש במסקנא
פ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: ושם) ובפרק עד כמה (בכורות דף כח: ושם) דלאס הן צבין לא מה שעשה עשוי ולא ישלם מצימו
שייך בהן והא דלא מפרש הכי אלא כי מוקי לה כשנשא ונתן ציד לאו משום דמעיקרא לאו צהכי עסקינן אלא דמעיקרא לא איירי כשעירבן
חכם אלא הצעלים אצל במסקנא קאמר שהחכם צעמנו עירבן ובכורות שכל ליישב וישלם מצימו צטיהר את הטמא כשעירבו עם פירותיו
איירי כשעירבו עם פירות מועטים ובסנהדרין שכל ליישב מה שעשה עשוי איירי כשעירבו עם פירות מרובים ונמטעלו הטמאים ברוב
דמרווייהו ליכא לאוקמי צבין אחד דפשיטא דצמקוס מה שעשה עשוי שהוא טהור לא שייך ישלם מצימו וא"ת למאי דצעי לאוקמי כר"מ
הכי מתבטלים הטמאים ברוב והא ס"ל לר"מ בהניקין (גיטין דף נד:) גבי אגוזי פרך ורימוני צאלן נפלו ונמטעו אפילו שוגג לא יעלו
וי"ל דשוגג כי האי שעשה ע"פ חכם לא קנים ר' מאיר א"כ התם דוקא שנמטעו אחר הנפילה שנאסרו בתחילת תערובתן קאמר ר' מאיר
דלא יעלו אצל אס נמטעו קודם שנמערבו מודה ר"מ דשרי א"ל בהך מילתא דוקא דלאין דינא דגרמי אתיא כר"מ שאינו מומחה ורואה את
מהכא דר' מאיר ^א(דלאין דינא דגרמי ואמאי מוקי לה נמי כשנשא ונתן ציד בלא נשא ונתן ציד חייב אפילו לרבנן דלא דיניי דינא דגרמי
כיון דבאמריה צעלמא קס דינא דמוכח בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: ושם) דקאמר אי אמרת צשלמא טעה בדבר משנה אין
חוזר אלמא קס דינא היינו דקמפחד ר"ט אלא אי אמרת חוזר לימא ליה כיון דאילו הואי פרה [קמן] הוה הדרא השתא נמי דין לאו דינא
ולאו כלום עבדת והתם ע"כ אתי כרבנן דלר"מ דלאין דינא דגרמי אע"ג דאילו הואי קמן הוה הדר היה לו להמחייב כמו מראה דינר
לשולחני דחייב אע"ג דאילו הוה קמן הוה מהדר ליה וי"ל דלעולם היא סוגיא כר"מ ולא דמי למראה דינר לשולחני דכיון שהראה לשולחני
שוב לא היה לו להראותו לאחר אצל גבי פרה כשאסרה לו חכם זה לא היה לו למחר להאכילה בכללים או לערסם עם פירות והיה לו
לישאל דיינין לחכם אחר ומיהו קשה מטיהר ^א(הטמא אמאי מחייב חכם אפילו לר"מ צמה שעירבו צעל הצית עם פירות נימא כיון דאילו לא
עירבו הוה הדר השתא נמי לאו כלום עבד וכן בפרק עד כמה (בכורות דף כח:) דתנן נמי שאינו מומחה ורואה את
הצבור ונשחט על פיו הרי זה יקצר וישלם מצימו ואמאי נימא כיון דאילו לא נשחט היה מותר השתא נמי לאו כלום עבד וע"כ דע"כ סוגיא
דהכא ודבכורות דלא כרב חסדא דהא משמע דאליצא דר"מ ניחא ליה בלא נשא ונתן ציד אלא כרב ששת וא"כ כיון דמה שעשה עשוי משום
דאיירי דטעה צשיקול הדעת כדמוקי לה רב ששת צריס סנהדרין (דף א.) למה נמחייב הדיין לרבנן צמאי דנגע ציה שרץ הלא בלאו הכי
מה שעשה עשוי ועוד היכא דקס דינא למה לא ימחייב אפילו לרבנן דלא דיניי דינא דגרמי מ"ש מכהנים שפגלו במקדש דמוזין חייבין
צין לר"מ צין לרבנן אע"ג דצדבור צעלמא מיפסל ולא חשיב דינא דגרמי ונראה לפרש דכל היכא דקס דינא אפילו צדבור חשיב כמעשה
ולא כגרמא ומחייב אפילו לרבנן אצל היכא דאילו הוה קמן הוה הדר כגון מראה דינר וכגון טעה בדבר משנה לר"מ חייב ולרבנן פטור
דהא ודאי גרמא הוה מה שהאכילו אחרי כן על פיו או מה שעירבו עם פירותיו וסוגיא דסנהדרין צרבנן והא דצעי הכא לאוכוחי דר"מ ^א(דאין
דינא דגרמי מטיהר את הטמא דייק דחייב חכם צמה שעירבם צעל הצית עם פירותיו ומחייב את הזכאי דחייב חכם אמאי צשילס וצאי אחר
כך אצל טימא את הטהור וזכה את החייב צדצבורו של חכם מה שעשה עשוי חייב לשלם אפילו לרבנן דלא דיניי דינא דגרמי וכן בפרק
עד כמה (בכורות דף כח:) דקאמר לימא תנן סתמא כר"מ משום טיהר את הטמא וחייב את הזכאי קאמר ולא משום טימא את הטהור וזכה
את החייב והא דמפרש התם לשנויי מתני' כרבנן טימא את הטהור דנגע צה שרץ וזכה את החייב שהיה לו משכון ונטלו הימנו אגב
אחרינא מפרש להו א"כ סוגיא דהתם כרב חסדא ומפרש האמת ורישא דמי שאין מומחה ורואה את הצבור ונשחט על פיו לאו דוקא אלא הוא
עצמו שחטו וצ"ע לרבנן מ"ש דפטרי צשורף שטרות צחירו מטימא הטהור וכהנים שפגלו דלא חשיב דינא דגרמי דמה לי אס גורס לו הפסד
ע"י ששורף שטרותיו ומה לי ע"י דיבורו וצ"ל דדיבור חשיב כמעשה והו מוקי צגוף הממון צידים אצל צשורף שטר אינו נוגע צגוף הממון
וניירא צעלמא הוה דקלי מיייה ואין ^א(אלא גרס צעלמא ועוד וי"ל דסוגיא דהכא ודבכורות דלא כרב ששת אלא כרב חסדא דלא קס דינא
צדיבורי צעלמא ואיירי צנשא ונתן ציד כדמוקי התם רב חסדא אלא דס"ד דגרמי דנשא ונתן ציד ודחי דאיירי צנשא ונתן ציד הדיין
עצמו: **שאני התם דבידים עביד.** תימה ודקארי לה מאי קארי לה וי"ל משום דאין האמר משתנה מיד כשנותן צסממנים דאין קולט
הצבע מיד עד צ' ימים או ג' וגרמא צעלמא הוה דומה למסכך גפנו שאין מוזיק עד אחר זמן ובתירווייה משני צידים קעציד ומ"מ מסכך
גפנו לא מוזיק כל כך צידים כמו צצמר לצבע לפיכך הציאה אחר כך: **מחיצת הכרם שנפרצה בו.** אור"ת שאין ^א(משנה צשום מקוס אלא
בתימא היא ומ"מ דייק דאמאי כר"מ * מכה היא משנה דהמסכך דלעיל דפליגי התם צספיא ר' יוסי ור"ש ואמרי אין אדס אוסר דבר שאין
שלו וא"כ ברייתא דמחיצת הכרם כר' יוסי ור"ש לא אחיא אלא כת"ק דקידה דהיינו כר"מ דסתם משנה ר"מ היא וא"ת ומאן תנא דפליגי
אדר"מ צדינא דגרמי דרבי יוסי ור"ש לא פליגי אלא משום דאין אדס אוסר דבר שאין שלו ורבנן דפליגי אדר"ש צדבר הגורס לממון ליכא
למימר דיש חילוקין כדפרישית במרובה (לעיל דף עא: ^א) וי"ל דההוא תנא דפרק המניח (לעיל דף לג:) דקתני שחטו ונתנו צמנתה מה שעשה
עשוי פליג אר"מ דמשמע דיש לפטור יותר צשורף שטרותיו מנשחטו ולמאן דלאין דינא דגרמי אמר לעיל דמגבי ציה דמי שטרא מעליא:

אומר

א) [לעיל ח: כחצות פו].
ב) סנהדרין ו' לג. קמן
קח: בכורות כח: א) כלאים
פ"י מ"ד ה' יצמות פג.
ד) צ"ב ב. [וש"ז, א) ב'פ'
אלו מציאות דף ל: פ' רש"י
בית חיייהם ללמוד לכן
אומנות להתפרנס בו
וחוקות ומורות מבני
בשרים דקרא, ו) [ד"ה
לפנים, א) מיתר, ח) [ד"ה
שעירבן, ט) [ד"ה השתא,
י) [ד"ה וסגרי]

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה טיהר וכו'
ד"מ היא דלאין דלעין וכו':
ב) בא"ד מיהו קשה
מטיהר את הטמא ככ"ל:
ג) בא"ד והא דצעי הכא
לאוכוחי דר"מ דדאין
וכו': ד) בא"ד ואין זה
אלא גרס: ע) ד"ה מחיצת
וכו' שאין זה משנה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחיצת וכו'
בכח הדין פשטת
דחמספכך. ע"י קמן דף
קטן ע"כ מוס' ד"ה ל"ז
ה"כ:

רבינו הגנאל

בית חיייהם את הדרך זו
גמילות חסדים אשר ילכו
זה ביקור חולים בה זו
קבורה ואת המעשה זו
הדין אשר יעשו זה לפנים
משורת הדין. ריש לקיש
אחוי דינא לר' אלעזר אמ'
ליה מעליא הוא אמ' ליה
חזי דעלך סמיכנא, אמ'
ליה למאי אמ' ליה דאי
משתבח בישא מייחיבנא
לך, והא את הוא דאמרת
מאן הוא תנא דדאין,
דינא דגרמי ר' מאיר,
מאי לאו ר' מאיר ולא
סבירא לך בוותיה, אמ'
ליה לא כר' מאיר וסבירא
לו בוותיה, ורייקיני הו'
מאיר אילימא הא דתנן
דן את הדין וזכה החייב
חייב הזכאי כול', ודחינן
הא ר' אילעאי ורואה שנטל
ונתן ביד. אלא לצבוע
לו אדום וצבעו שחור,
דחינן דילמא שני התם
בידדים קא עביד, אלא
הא מחיצת הכרם שנפרצה
אומ' לו לבעל הכרם גרור
נתיאש ולא גרר הרי זה
קידוש וחייב באחריותו,
פיר' חייב לשלם הורע
דיקמא לן זה סומך
לגרר וזוורע זה סומך
ונוטע, וכיון שפירך הגרר
נתערבו ונאסרו תבואת
הכרם והורע ופסני שלא
גרר גרם לוורע להיאסר,
לפיכך נתחייב בעל הגרר
לשלם דמי הורע שנאסר
נתברר כי אע"פ שלא
עשה מעשה בידים חייב
ישב ולא גרר וגרם
הזקק לחבירו חייב וכן
הלכה. מתני'. נתן צמר
לצבוע והקדיחתו יורה נתון
לו דמי צמור, צבוע
פטור כול', פיר' כער
כולבוס, ופיר' כולבוס